

BASIN AÇIKLAMASI: Son dava gözleminin ardından BHRC Türkiye’de adil yargılanma hakkıyla ilgili endişe duyuyor

İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi (BHRC) 10 gazeteci ve bir avukatın terörizm suçlamalarıyla yargılandığı Zaman davasına ilişkin dava gözlem ara raporunu yayınladı. Bu hafta 11 sanık hakkında karar verilecek. Başkan Yardımcısı Schona Jolly QC, 2018 yılının Mayıs ve Haziran aylarında İstanbul’da görülen iki duruşmaya gözlemci olarak katıldı. Her ne kadar bir ara rapor olma özelliği taşımakta ise de, bu rapor ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü, adil yargılama hakkı da dahil olmak üzere Türkiye’deki uluslararası hukuk ihlalleri konusunda ciddi endişelere yol açacak bulgular içermektedir.

Günlük olarak Türkçe yayın yapan Zaman gazetesi, eskiden Türkiye’nin en geniş dağıtımı yapılan gazetesiydi ve çizgisi Türkiye’de devlet makamlarınca 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan şiddetli darbe girişiminin sorumlusu olarak görülen FETÖ/PDY’nin (“Gülenci Terör Örgütü/ Paralel Devlet Yapılanması”) lideri olarak kabul edilen Fethullah Gülen’e yakın olarak görülürdü. Zaman gazetesi 15 Temmuz 2016’daki başarısız darbe girişiminin hemen ardından ilan edilen olağanüstü hali takiben yetkililerce kapatıldı ve 10 gazeteci ile avukatı da dahil olmak üzere birçok çalışanı gözaltına alındı.

Sanıkların çoğu akademisyen ve biri dışında hepsi Zaman’da yazan gazetecilerdi. Sanıklardan biri, Orhan Kemal Cengiz, Anayasa Mahkemesi nezdinde Zaman’ın vekilliğini yapmış ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdindeki davalarda yer almış deneyimli bir insan hakları ve anayasa hukukçusudur. Raporun yazıldığı tarih itibarıyla 11 sanıktan dördü iki yıla yakındır Silivri Cezaevi’nde tutuklu bulunmaktadır.

BHRC bu raporda, suçlamalar ve iddiaların, ve bunlara eşlik eden delillerin yargılama sürecinde sunulmuş ve takip edilme şeklinin, ciddi ihlallere yol açtığı ve ortada sanıklara karşı ilk bakışta haklı görülen bir dava bulunmadığı yönünde ciddi bir çıkarıma yol açtığını tespit etmektedir. BHRC, savcının sunduğu delillerdeki yetersizliğin; söz konusu suçlamaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu, bu suçlamaların savcılıkça hatalı bir şekilde yapıldığı ve soruşturulduğu; ve bu suçlamalarla karşı karşıya bulunan sanıkların keyfi ve hukuka aykırı olarak özgürlüklerinden mahrum edildiği yönünde muhtemel bir çıkarıma neden olduğunu gözlemlemektedir. Bunlar darbe girişiminden beri sivil toplumun, gazetecilerin, avukatların, akademisyenlerin ve yargıçların üzerinde oluşturulan yaygın baskıcı kısıtlamalar bağlamında ele alındığında, BHRC bu suçlamaların siyasi temelli olduğu ve Türkiye’deki ifade ve basın özgürlüğü açısından büyük tehdit oluşturduğu ihtimalinin yüksek olduğunu düşünmektedir.

Rapor, Türk yetkilileri sanıkların devam eden ceza yargılamalarının ve dördünün tutukluluk hallerinin kamu yararı açısından gerekli olup olmadığını değerlendirmeye çağırılmaktadır. Ayrıca BHRC, yetkilileri ve özellikle de Mahkemeyi, hukukun üstünlüğü ve temel insan hakları alanlarındaki anayasal ve uluslararası yükümlülüklerine saygı duymaya, bağımsız ve tarafsız yargı ve ifade özgürlüğünün korunması ilkelerine bağlı kalmaya çağırılmaktadır.

BHRC Başkan Yardımcısı Schona Jolly QC şu ifadeleri kullandı:

“Bu her ne kadar bir ara gözlem raporu ise de ve henüz hüküm verilmemiş olsa da, şu ana kadar gördüklerimiz, bir kısmı tutukluluğu halen devam eden sanıklar için de dahil olmak üzere insan haklarına dair çok ciddi eksikliklerin olduğu izlenimini veriyor. Suçlamaların ve savcı tarafından bazı sanıklar hakkında istenen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarının ciddiyetinin aksine, bu suçlamaları ileri sürmek ve desteklemek için kullanılan deliller gülünç ve iyi düşünülmemiş görüntüsü vermektedir.

Bu, uluslararası hukukun, ve aslında Türkiye'nin iç hukukunun, gerektirdiği standardın yakınına dahi uğramamakta ve söz konusu suçlamaların niye soruşturulduğu sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu, gazetecilerin sırf yaygın kelimeler ya da kalıp söylemler gibi mesleklerinin her gün kullanılan gereçlerini kullandıkları için yargılanmaları gibi bir durumun ortaya çıktığı görüntüsü vermektedir. Bu tür gereçlerin kullanılması, elde daha fazla bilgi olmaksızın veya yazının tamamının bağlamına ya da yazının yazıldığı dönemin tarihsel ve siyasi arka planına bakılmaksızın, karşı karşıya buldukları ciddi terör suçlamalarının unsurlarını teşkil etmez. Gazetecilik kendi başına bir suç değildir.

Ayrıca, başlangıçta hakkında herhangi bir iddiadan bahsedilmeksizin iddianamede adı sanık olarak geçen Zaman'ın avukatı Orhan Kemal Cengiz'in, müvekkiliyle ilişkilendirilmesi nedeniyle suçlandığı izlenimini vermekte ve bu husus Türkiye'de hukukun üstünlüğü açısından ciddi endişelere yol açmaktadır.”